

Pr. drd. Iulian Eni

VIAȚA ÎN HRISTOS A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL, DUPĂ SFÂNTUL IOAN HRISOSTOM

Sfântul Ioan Hrisostom îl elogiază cu evlavie pe Apostolul neamurilor evidențind protia pe care acesta o are în Împărăția lui Dumnezeu¹. „Diamant duhovnicesc...“², „atlet al lui Hristos, vârf de munte și întâiul în rândul sfinților...“³ sunt doar câteva însușiri pe care Sfântul Părinte i le atribuie Sfântului Apostol Pavel. Având în vedere activitatea apostolică a lui Pavel, Sfântul Ioan îl înfățișează ca pe un excelent doctor, părinte, protector și bun tutore. Îl compară cu soarele și spune că precum soarele nu poate fi legat și oprit a lumina, tot așa nici Pavel nu poate fi de nimic împiedicat a mărturisi Adevărul pe care Îl poartă în sine⁴. Lucrând cu puterea Mântuitorului Hristos Răstignit și Înviat, s-a dovedit mai strălucitor și mai vrednic decât oricare filosof, retor și împărat. Alergând peste tot, a biruit orice piedică, a dărâmat castrele diavolului și i-a vindecat pe cei bolnavi duhovnicește⁵.

Chemarea la apostolat a Sfântului Pavel

Fără îndoială, chemarea la apostolat a lui Pavel este lucrare a economiei dumnezeiești. Dumnezeu l-a ales să predice la neamuri în folosul mântuirii lor⁶.

Ca vas ales de Dumnezeu, căruia în chip minunat i-a descoperit Evan-

1. Ιωαννου του Ὁ Χρυσοστομου, Ὑπομνημα εις τη.ν προς Κολοσσαιῶς ενπιστολη.ν Ὁμιλι.α, 11, 3, PG 62, 377.

2. Idem, ~Ερμηνει.α εις τη.ν προς ~Ρωμαι.ους ενπιστολη.ν, ~Ομιλι.α, 2, 4, PG 60, 405.

3. *Ibidem*, ~Ομιλι.α, 32, 2, PG 60, 678.

4. Idem, ~Ὑπομνημα εις τη.ν προς Κολοσσαιῶς ενπιστολη.ν, Ὁμιλι.α, 10, 3, PG 62, 370.

5. Idem, ~Ὑπομνημα εις τη.ν προς Κορινθι.ους Β³/₄ενπιστολη.ν, ~Ομιλι.α 21, 4-5, PG 61, 544-546.

6. Idem, ~Ὑπομνημα εις τη.ν προς VEφεσι.ους ενπιστολη.ν, ~Ομιλι.α, 6, 2, PG 62, 45.

7. Idem, εις τη.ν AVπρος Κορινθι.ους, ~Ομιλι.α, 6, 1, PG 61, 49.

8. Idem, ~Ὑπομνημα εις τη.ν προς VEφεσι.ους ενπιστολη.ν, ~Ομιλι.α, 24, 4, PG 62,

ghelia, Sfântul Apostol Pavel nu a lucrat cu înțelepciunea omenească, ci cu puterea dumnezeiască⁷. El însuși are conștiința misiunii sale că este trimis de sus⁸ și că predica lui este dumnezeiască⁹ și nu omenească¹⁰. Sfântul Apostol a înțeles că adevărata filosofie este viața cea duhovnicească, după Dumnezeu, care este mai presus de orice, în timp ce filosofia păgână este ca un joc de copii, vorbe goale, lipsite de esență¹¹.

Cu sentiment de recunoștință față de Dumnezeu, însuși Pavel mărturisește că Domnul l-a chemat Apostol și permanent păstrează vie conștiința apostoliei sale¹².

Sfântul Apostol Pavel privește propovăduirea Evangheliei ca pe o datorie față de Dumnezeu și față de oameni în același timp. Față de Dumnezeu pentru că l-a ales și l-a pus în cinstea de apostol; față de oameni fiindcă pe neamuri le-a cinstit întâi Însuși Dumnezeu prin purtarea Sa de grijă și hotărârea de a le face cunoscute tainele Împărăției Cerurilor și a-i chema pe oameni la comuniunea cu Sine¹³.

Taina vieții duhovnicești a Sfântului Apostol Pavel

Ipostas al Sfintei Treimi, Fiul lui Dumnezeu, devenind Om, poartă în Taina Persoanei Sale posibilitatea relației personale cu fiecare om care Îl iubește și vrea să intre în comuniune cu El. De vreme ce din iubire S-a întrupat și a luat chip de rob, Mântuitorul Hristos este la dispoziția tuturor oamenilor. Împărăția lui Dumnezeu este Însuși Fiul lui Dumnezeu Întrupat, Care Se împărtășește tuturor.

Unul din cele mai mari daruri oferite de Mântuitorul Hristos este cel al Învierii. Prin Învierea Sa, moartea a fost omorâtă și transformată din pedeapsă pentru păcat în cale de trecere la fericirea cea veșnică¹⁴. Astfel, datorită Învierii Mântuitorului, viața veșnică este simțită și trăită încă de pe pământ. În Învierea Domnului sunt evidențiate două minuni. Pe de o parte,

173-174.

9. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Θεσσαλονικειῶς Αἰενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 2, 2, PG 62, 401.

10. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κορινθι,ους Βἰενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 21, 2, PG 61, 543. Vezi și ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κολοσσαῖῶς ενπιστολη,ν, `Ομιλι,α, 5, 2, PG 62, 333-334.

11. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιπησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 3, 1, PG 62, 197.

12. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 1, 1, PG 60, 395-396.

13. *Ibidem*, 655.

14. Pr. prof. D. Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, ediția a II-a, Editura Omniscope,

că cel ce era mort este reînviat și trăiește, iar pe de altă parte, că prin moartea Sa, Mântuitorul a dăruit viață fără de sfârșit, viață în Dumnezeu, viață cu El. Prin urmare, cel care trăiește în lumina Învierii lui Hristos, trăiește încă de pe pământ în Dumnezeu într-o bucuria vieții veșnice, întrucât Învieria dă sens întregii vieți umane. Bunătățile vieții veșnice sunt adevărate de bucuriile experimentate de sfinți, încă din viața pământească.

Înfierea prin Botez oferă comuniunea cu Dumnezeu încă din viața pământească și garantează desăvârșirea și îndumnezeirea prin unirea, în dragoste, cu Dumnezeu în veșnicie¹⁵. Prin înfierea duhovnicească de la Botez într-o Împărăția lui Dumnezeu, credinciosul dobândește premisa trăirii vieții duhovnicești într-o comuniunea cu Hristos¹⁶. Când creștinul începe să trăiască în Hristos, atunci Însuși Hristos trăiește în el¹⁷. Viața în Hristos a creștinului într-o plinătate harului¹⁸ naște nădejdea fericirii și comuniunii veșnice într-o slava Domnului¹⁹. Această viață în Hristos reprezintă forma desăvârșită a vieții creștinești. Sufletul în care trăiește Hristos are bucurie, pace și fericire veșnică.

Nu poate avea însă viața în Dumnezeu decât numai cel care a murit față de păcat, cel care și-a răstignit viața păcătoasă²⁰. Acest lucru a reușit să-l împlinească și Sfântul Apostol Pavel. Din momentul chemării sale, Pavel nu mai trăiește ca om al trupului, al lumii acesteia, nici ca om al Legii, ci trăiește numai în Hristos și pentru Hristos, pentru a-L propovădui pe Hristos Răstignit și Înviat²¹.

Marele Apostol trăiește viața sa de după convertire într-o smerenie și pocăință. Jelește și plânge cu amar pentru păcatele sale că a prigonit Biserica

Craiova, 1993, p. 322.

15. Ιωαννου του Ὁ Χρυσοστομου, Εινς τη.ν Α³πρoς Κορινθιους, ~Ομιλια, 34, 2, PG 61, 287. Cf. ~Υπομνημα εις τη.ν πρoς Τιμο,θειον ενπιστολη.ν, ~Ομιλια 2, 2, PG 62, 512-513. Pr. prof. D. Staniloae, *Ascetica și mistica ortodoxă*, vol. II, *Mistica*, Editura Deisis, Alba Iulia, 1993, p. 125-206.

16. Μαρκου Σιω,του, Η εν τω Παυ,λω ζωη, του Χριστου,, în «Γρηγο,ριος ~Ο Παλαμα,ς» 34 (1951), p. 189.

17. *Ibidem*, p. 190

18. *Ibidem*, p. 186.

19. *Ibidem*, p. 190.

20. ~Υπομνημα εις τη.ν πρoς Γαλα,τας ενπιστολη.ν Κεφα,λαιο 2, 7, PG, 61, 645.

21. Gal. 2,20. „M-am răstignit împreună cu Hristos și nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine. Și viața de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine“. Cf. Μαρκου Σιω,του, Η εν τω Παυ,λω ζωη, του Χριστου, în «Γρηγο,ριος ~Ο Παλαμα,ς» 34 (1951), p. 192.

22. Idem, ~Ερμηνεια εις τη.ν πρoς ~Ρωμαιους ενπιστολη.ν. ~Ομιλια, 5, 6, PG 60, 430.

lui Hristos²². Întreabă retoric Sfântul Ioan: „Care fântână izvorăște atâta apă ca ochii lui Pavel? Izvorul lacrimilor lui a udat Biserica și a stins săgețile aprinse ale răului...”²³.

Înainte de a fi un propovăduitor al Evangheliei, Sfântul Pavel este mai întâi un trăitor al ei. Cu orice preț urmărește să ia parte la Patimile și Crucea lui Hristos. Trăiește toate suferințele cu bucuria prezenței lui Hristos²⁴. Simte pe Hristos Răstignit și Înviat prezent în încercările sale și de aceea nu deznădăjduiește.

Trăind pe pământ, Apostolul Pavel și-a mutat mintea în veșnicie²⁵, a depășit cerurile și s-a întâlnit cu Hristos²⁶. Înălțat până la al treilea cer întru slava lui Dumnezeu, el a auzit cuvinte de nedescris și a ajuns să cunoască, prin darul Duhului Sfânt²⁷ multe din Tainele lui Dumnezeu²⁸. Această experiență l-a pecetluit pentru totdeauna și l-a hrănit neconținut, constituind izvorul teologiei și al prediciei sale²⁹.

Asceza Sfântului Apostol Pavel

Sfântul Pavel trăiește taina vieții sale de după convertire într-o neîntreruptă asceză în bucuria prezenței lui Hristos. Se împărtășește de Hristos Euharistic³⁰ și se roagă neîncetat. Aleargă după Hristos și-L are viu în viața sa.

Crucea și suferințele Sfântului Pavel sunt parte din asceza lui. Toate încercările sale și întreaga lui strădanie de a propovădui Evanghelia sunt ca un miros de bună mireasmă a jertfei sale, închinată lui Hristos³¹.

În trăirea sa ascetică îndură cu tărie suferințele, pentru că îi este suficient harul lui Hristos³². Este puternic atunci când este slab³³, pentru că Hristos

23. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κολοσσαίῳς ἐπιστολῆ.ν, Ὁμιλι.α, 12, 2-3, PG 62, 383-384.

24. Gal. 2, 20.

25. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Βεφεσι.ου.ς ἐπιστολῆ.ν, ~Ὁμιλι.α, 2, 2, PG 62, 19.

26. Idem, ~Ερμη.ν.ει.α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμ.αι.ου.ς ἐπιστολῆ.ν, ~Ὁμιλι.α, 18, 6, PG 60, 580.

27. Αρχιμ. Βασιλει.ου, Φω.ς Χριστου, φαι.νει πα.σι, Ιερα, Μονη, Ιβη.ρων, 2002, p. 29.

28. Ιωα.ννου του Ὁ Χρυσοστο.μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Θεσσαλονικειῳ.ς Α.ε. ἐπιστολῆ.ν, ~Ὁμιλι.α, 4, 1, PG 62, 415.

29. Αρχιμ. Βασιλει.ου, Φω.ς Χριστου, φαι.νει πα.σι, Ιερα, Μονη, Ιβη.ρων, 2002, p. 31.

30. I Cor. 10, 16, „Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtășirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtășirea cu trupul lui Hristos?”.

31. Ιωα.ννου του Ὁ Χρυσοστο.μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κορινθι.ου.ς Β.ε. ἐπιστολῆ.ν, ~Ὁμιλι.α, 13, 1-2, PG 61, 491-492.

32. II Cor. 12, 9, „... Și mi-a zis: Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune. Deci, foarte bucuos, mă voi lăuda mai ales întru slăbiciunile mele, ca să locuiesc în mine puterea lui Hristos“.

33. II Cor. 12, 10, „De aceea mă bucur în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în

Răstignit și Înviat trăiește în viața lui și-i dă puterea necesară să biruiască orice încercare.

Așa precum Hristos a renunțat la Sinele propriu și S-a răstignit pentru lume, tot așa și Sfântul Apostol Pavel a renunțat la eul său. Egoismul său este răstignit și omorât. Răstignindu-și sinele, a ajuns să trăiască după voia lui Hristos, cu Hristos, în Hristos și pentru Hristos. Pentru Pavel, Hristos e totul, este mai mult decât eul său, este mai presus decât viața lui însăși. Când spune că: „M-am răstignit împreună cu Hristos...”³⁴ mărturisește cu alte cuvinte că a renunțat la sine, s-a răstignit pe sine însuși pentru a-L urma pe Hristos și a-L lăsa pe Hristos să trăiască în el. În felul acesta împlinește chemarea Mântuitorului: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie”³⁵. Așa Îl trăiește Sfântul Pavel pe Hristos în el însuși, sau altfel spus, în el trăiește Hristos, Răstignit și Înviat.

Viața în Hristos îi dă Sfântului Pavel entuziasm dumnezeiesc³⁶. Murind și înviind împreună cu Hristos, Apostolul neamurilor mărturisește că nu mai trăiește el, ci Hristos trăiește în el, adică nimic nu se mai petrece în viața lui decât numai ce rânduiește Hristos. Sfântul Pavel s-a împărtășit de bucuria vieții în Hristos, după ce mai întâi și-a răstignit viața păcătoasă. Dacă cineva ar vrea să-l cunoască, este invitat să audă apologia și învățătura lui și cu siguranță va observa că este un adevărat trăitor al lui Hristos, care poartă în trupul său semnele suferinței Domnului Iisus³⁷.

Domnul a dăruit și a sădit în sufletul lui Pavel dorința arzătoare pentru El. Trăindu-L în viața sa pe Hristos Înviat, Sfântul Pavel gustă din bucuria vieții veșnice și de aceea mărturisește că pentru el este mai bine să plece din această viață pământească. Iubirea și dorul după Hristos l-au făcut pe Pavel mai puternic decât moartea; de aceea moartea nu-l înspăimântă³⁸.

strămtorări pentru Hristos, căci, când sunt slab, atunci sunt tare“.

34. Gal. 2, 20.

35. Matei 16, 24

36. Γεροντος Πορφυριου Καυσοκαλυβιτου, Λογοι περι, πνευματικης ζωης, Ιερα, μονη, χρυσοπηγης, Χανια,, 2004, p. 56.

37. Ιωαννου του Ο Χρυσοστομου, ~Υπομνημα εις την προς Γαλατας ενπιστολην, Κεφαλαιο 6, 3, PG, 61, 680.

38. Idem, ~Υπομνημα εις την προς Φιλιπησιους ενπιστολην, ~Ομιλια, 3, 1, PG 62, 199.

39. Filip.1, 20-24, „După așteptarea și nădejdea mea că întru nimic nu voi fi rușinat, ci, întru toată îndrăzneala, precum totdeauna, așa și acum, Hristos va fi preaslăvit în trupul meu, fie prin viață, fie prin moarte; Căci pentru mine viață este Hristos și moartea un câștig. Dacă însă a vieții în trup înseamnă a da roadă lucrului meu, nu știu ce voi alege. Sunt strâns din două părți: doresc să

Avându-L pe Hristos viu în inima sa, Apostolul este convins că nu va fi rușinat întru nimic, fie că va mai zăbovi în trup, fie că va pleca³⁹. Nici să rămână în viață nu va fi rușinat, căci va mai avea vreme pentru a propovădui Evanghelia cu puterea lui Hristos; nici să moară nu va fi rușinat, întrucât moartea nu-l înspăimântă, ci dimpotrivă, vede moartea ca pe un câștig căci după moarte va fi slăvit⁴⁰. În exegeza pe care o face, Sfântul Ioan Gură de Aur mărturisește în locul Sfântului Pavel: „Dacă vrei să examinezi viața mea, aceasta este Hristos“ și „moartea este câștig, pentru că sigur voi fi cu Hristos, întrucât, să mor înseamnă să trăiesc“⁴¹. „Dacă mor, nu voi înceta să trăiesc pentru că am Viața împreună cu mine. Numai atunci când vor putea să alunge credința din sufletul meu, atunci va cădea peste mine frica morții. Până atunci, Hristos este cu mine și dacă vine moartea, sunt în viață. Hristos este viața mea. Și viața de acum pe care o trăiesc în trupul meu, o trăiesc însuflețit de credința în Hristos“⁴².

Apostolul consideră că toate din lumea aceasta, chiar și Legea, sunt pagubă și deșertăciune pentru Hristos. De aceea preferă să le părăsească pe toate, pentru a trăi deplin în Hristos⁴³. Pentru Pavel, slava lumii este moartă și el este mort pentru ea⁴⁴.

Propovăduind la neamuri fără să pretindă tăierea împrejur, Sfântul Apostol Pavel avea conștiința că este în adevăr. Cu smerenie mărturisește însă că pentru a nu mai da prilej de a fi acuzat de către cei care susțineau tăierea împrejur, după 14 ani de propovăduire a revenit în Ierusalim, pentru a lua girul Apostolilor, dovedind prin aceasta sobornicitatea învățaturii sale⁴⁵.

Sfântul Pavel a părăsit iudaismul pe care l-a considerat pagubă pentru

---

mă despart de trup și să fiu împreună cu Hristos, și aceasta e cu mult mai bine; Dar este mai de folos pentru voi să zăbovesc în trup“.

40. Ιωαννου του Ὁ Χρυσοστομου, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Φιλιππησιους επιστολη.ν, ~Ομιλια, 3, 2, PG 62, 199-200

41. *Ibidem*, ~Ομιλια, 3, 3, PG 62, 201-202.

42. *Ibidem*, ~Ομιλια, 3, 2, PG 62, 200

43. *Ibidem*, ~Ομιλια, 11, 1-2, PG 62, 265.

44. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Γαλατας επιστολη.ν, Κεφαλαιο 6, 3, PG, 61, 679. Cf. Αρχιμ. Βασιλειου, Φως Χριστου, φαινει πα.σι, Ιερα, Μονη, Ιβηρων, 2002, p. 33.

45. Ιωαννου του Ὁ Χρυσοστομου, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Γαλατας επιστολη.ν, Κεφαλαιο 2, 1-2, PG, 61, 633-635.

46. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Φιλιππησιους επιστολη.ν, ~Ομιλια, 10, 2-3, PG 62, 259.

47. Gal. 2, 19.

48. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Γαλατας επιστολη.ν, Κεφαλαιο 4, 1, PG, 61, 658.

49. Rom. 1, 1. Gal. 1, 10. Col. 4, 7.

a-L câștiga deplin pe Hristos⁴⁶. Prin cuvintele Apostolului: „Căci eu, prin Lege, am murit față de Lege, ca să trăiesc lui Dumnezeu“,⁴⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur înțelege că Apostolul s-a răstignit și a murit și față de legea veche. Și precum cel care moare, fiind lipsit de simțuri, nu mai poate să asculte, tot așa și Pavel, odată ce a murit față de legea veche, nu mai poate și nu mai are obligația de a asculta de lege, ci numai de Hristos, Cel care prin Învierea Sa a dăruit viață veșnică.

Adresându-se credincioșilor iudei, îi îndeamnă să devină și ei asemenea lui. Se dă pe sine exemplu vrednic de urmat spunând că, altădată era și el zelos păstrător al Legii vechi, dar din dragoste pentru Hristos a părăsit Legea, pentru a fi urmaș fidel al Lui⁴⁸.

Sfântul Pavel, „robul lui Hristos“

Sfântul Apostol Pavel se numește deseori pe sine „robul lui Hristos“⁴⁹, asemenea Sfintei Fecioare care a zis: „Iată roaba Domnului“⁵⁰. Este expresia renunțării totale la eul propriu și a supunerii întru totul voii lui Dumnezeu. Este ceea ce exprimă prin cuvintele: „M-am răstignit împreună cu Hristos și nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine“⁵¹. Această trăire se realizează însă în absolută libertate personală. Cu voia sa liberă este hotărât să-L urmeze întru totul pe Hristos. Nu face ceva împotriva firii sale când își închină viața lui Hristos, ba dimpotrivă, conform firii activează autostăpânirea personală și o conduce spre libera comuniune-unire, activă și nu pasivă, cu Dumnezeu⁵². Așa liber, ajunge Pavel să existe și să trăiască numai în voia lui Dumnezeu⁵³. Este adevărat rob al lui Hristos și prin creație și prin chemare și prin slujire⁵⁴. Este rob liber⁵⁵. Sfântul Pavel a experimentat robia în Dumnezeu și a înțeles că de fapt aceasta este starea de adevărată libertate⁵⁶. De aceea a putut mărturisi cu toată tăria că nu mai suntem robi, ci liberi⁵⁷,

50. Luca 1, 38.

51. Gal. 2, 20. Cf. Γεροντος Πορφυριου Κουσοκαλυβιτου, Λογοι περι πνευματικης ζωης, Ιερα, μονη, χρυσοπηγης, Χανια,, 2004, p. 22, 34.

52. Χρυσοστομου Α. Σταμουλη, Η θεωρηση του καλους και του ανθρωπινου σωματος στην ειδωλολατρια και στη χριστιανικη λατρευα, «Χριστιανικη λατρευα και ειδωλολατρια», Πρακτικα, ΣΤ¼ Πανελληνιου Λειτουργικου, Συμποσιου Στελεχω,ν Ιερων Μητροπολεων, Σειρα, Ποιμαντικη, Βιβλιοθηκη 11, Αθηνα, 2005, p. 505.

53. Μαρκου Σιωτου, Η εν τω Παυλω ζωη του Χριστου, în «Γρηγοριος ~Ο Παλαμας» 34 (1951), p. 191.

54. Ιωαννου τουΘ Χρυσοστομου, ~Ερμηνεια εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαιους ενπιστολη.ν. ~Ομιλια, 1, 1, PG 60, 395.

55. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιπησιους ενπιστολη.ν, ~Ομιλια, 1, 1, PG 62, 181.

fii ai lui Dumnezeu și frați ai lui Hristos, împreună-moștenitori cu El⁵⁸.

Smerenia lui Pavel

Vrednică de subliniat este smerenia Sfântului Apostol Pavel⁵⁹. Nu se laudă cu nimic Apostolul, ci dimpotrivă pune totul pe seama lui Hristos⁶⁰. Cu toate că lui i s-a încredințat misiunea de a propovădui Evanghelia la neamuri și prin har i-a fost descoperită Taina lui Hristos ascunsă din veci în Dumnezeu, Sfântul Pavel trăiește întru smerenie și se consideră mai nevrednic decât toți creștinii⁶¹. Cu smerenie mărturisește că toată slujirea pe care o face în Biserică este rodul milei și al iubirii de oameni a lui Dumnezeu⁶².

Se lasă condus de puterea Duhului Sfânt⁶³ și orice reușită a sa o atribuie lui Dumnezeu⁶⁴. Apostolul a pus temelie, care este Hristos, însă harul lui Dumnezeu a făcut să rodească cuvântul predicii sale⁶⁵. El se consideră doar organul lui Hristos prin care lucrează harul lui Dumnezeu. De aceea tot ceea ce

56. A venit Fiul lui Dumnezeu în lume, luând chip de rob și ne-a înfățișat pe noi, oamenii, fii ai Tatălui. Asemenea lui Hristos, Care S-a făcut pe Sine rob în lume, sunt chemați oamenii pentru a veni către El ca robi. Hristos va primi ca fii pe toți cei veniți la El ca robi, ca să se împărtășească din darurile Împărăției lui Dumnezeu. Aceasta este Taina lui Hristos în viața creștinilor. Așa precum fiul risipitor, întors ca rob, a fost primit de tatăl ca fiu, tot așa sunt primiți ca fii de către Dumnezeu toți cei veniți la El ca robi.

57. I Cor. 7, 22, „Căci robul, care a fost chemat în Domnul, este un liberat al Domnului. Tot așa cel chemat liber este rob al lui Hristos“. Gal. 5, 1, „Stați deci tari în libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi și nu vă prindeți iarăși în jugul robiei“. Cf. I. Petr. 2, 16, „Trăiți ca oamenii liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu“.

58. Rom. 8,15-17, „Pentru că n-ați primit iarăși un duh al robiei, spre temere, ci ați primit Duhul înfierii, prin care strigăm: Avva! Părinte! Duhul Însuși mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu. Și dacă suntem fii, suntem și moștenitori - moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos, dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne și preamărim“.

59. Ἰωα,ννου του Ὁ Χρυσοστο,μου, ~Ερμηνει,α εις τη,ν προ,ς ~Ρωμ,αι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 2, 2, PG 60, 402.

60. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 29, 2, PG 60, 655-656.

61. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 7, 1, PG 62, 49-50.

62. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς Κορινθι,ους B³⁴ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 8, 1, PG 61, 453. Vezi și ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 6, 2, PG 62, 45. ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς Τιμο,θεον A³⁴ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 3, 1, PG 62, 515. Cf. ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς Γαλα,τας ενπιστολη,ν, Κεφα,λαιο 1, 9, PG, 61, 628.

63. *Idem*, εις τη,ν AVπρος Κορινθι,ους, ~Ομιλι,α 43, 3, PG 61, 370.

64. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς Κορινθι,ους B³⁴ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 12, 3, PG 61, 484.

65. *Idem*, εις τη,ν AVπρος Κορινθι,ους, ~Ομιλι,α 8, 3, PG 61, 303.

66. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 6, 3, PG 62, 46.

67. *Idem*, ~Ερμηνει,α εις τη,ν προ,ς ~Ρωμ,αι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 7, PG 60, 463.

68. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς Φιλιππησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 3, 3, PG 62, 202.

69. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη,ν προ,ς Κολοσσαι,ους ενπιστολη,ν, `Ομιλι,α, 12, 1, PG

a lucrat, a putut realiza cu puterea Duhului Sfânt întrucât Hristos lucra în el⁶⁶.

Pavel a excelat în credință de nezdruccinat, în dragoste și dorință puternică de a fi plăcut lui Hristos⁶⁷. În timpul vieții pe care o petrece în trup Sfântul Pavel este însuflețit de credință și, prin aceasta, rodește lucrarea sa apostolică⁶⁸. Dovedește iubire și face să fie iubit⁶⁹. Smerit în formare, în lucruri și cuvântare, Apostolul neamurilor pune întotdeauna orice izbândă a dragostei sale pe seama lui Dumnezeu⁷⁰, întrucât dragostea este rodul Duhului Sfânt⁷¹. Mărturisește despre sine că „prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt...”⁷² și arată că Mântuitorul Hristos este Cel Care păstrează și întărește Biserica.

În toată osteneala sa nu s-a folosit de arme trupești cum sunt: bogăția, slava, stăpânia, capacitatea retorică, elocvența, ipocrizia, flatarea ci cu smerenie a făcut să se evidențieze puterea lui Hristos în viața sa⁷³. Toate primejdiile prin care a trecut Pavel au fost iconomisite de Dumnezeu, astfel încât frații lui în Hristos au prins curaj din aceasta în lucrarea lor de propovăduire a Evangheliei⁷⁴. Mai mult se folosește cineva văzându-l pe Pavel legat în temniță decât văzând toate bunătățile posibile de văzut pe pământ⁷⁵.

Subliniază că slava și mulțumirea se cuvîin lui Dumnezeu pentru toate cele ce a dăruit neamului omenesc, încă și pentru darul credinței oferit creștinilor⁷⁶. Astfel vede și dobândirea mântuirii personale nu ca pe un rezultat al strădaniilor sale, nici al credinței sale, ci ca pe darul lui Dumnezeu⁷⁷.

62, 381.

70. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 9, 2, PG 62,

72. Cf. I Cor. 15, 10: „... nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este în mine“.

71. Coloseni 1, 8.

72. I Corinteni 15, 10.

73. Ιωα,ννου τουΘ Χρυσοστο,μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κορινθι,ους Β¾ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 21, 2, PG 61, 543.

74. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιππησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 2, 2, PG 62, 192.

75. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 9, 1, PG 62, 69-70.

76. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 3, 1, PG 62, 23.

77. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιππησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 11, 2, PG 62, 265.

78. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 14, 7, PG 60, 533.

79. Fil. 3, 9-11.

80. Ιωα,ννου τουΘ Χρυσοστο,μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιππησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 11, 2-3, PG 62, 266-267.

81. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς ΚολοσσαιΘς ενπιστολη,ν, `Ομιλι,α, 4, 1-2, PG 62, 326-328.

***Dorința de a fi unit în dragoste
cu Hristos și iubirea de oameni a lui Pavel***

*Încercările lui Pavel suferite pentru a fi slăvit Hristos
- expresie a dragostei lui față de Domnul*

Sfântul Ioan Gură de Aur elogiază în mod deosebit pe Sfântul Apostol Pavel pentru chinurile pe care le-a suferit pentru Hristos. După Sfântul Părinte, „ghimpele“ din trupul Apostolului era simbolul tuturor suferințelor, pericolelor și încercărilor pe care le-a îndurat⁷⁸.

Sfântul Ioan face o adevărată teologie a suferințelor lui Pavel. Prin credință Apostolul se împărtășește de patimile lui Hristos și împlinește în trupul său resturile tristeții lui Hristos⁷⁹. Toate necazurile și încercările Sfântului Pavel constituie icoana Sfințelor Patimi și a morții lui Hristos. S-a străduit cât mai mult să-L imite pe Hristos în suferință, pentru a se bucura deplin de slava Învierii Lui⁸⁰. Suferințele lui Pavel sunt ale lui Hristos. Hristos suferă în Pavel și-l întărește, totodată, în predicarea Evangheliei⁸¹.

Sfântul Ioan aseamănă întemnițarea lui Pavel cu răstignirea Domnului Hristos și evidențiază că precum moartea a fost biruită de către moartea Domnului, tot așa și temnița a fost biruită de întemnițarea Apostolului. Prin harul lui Dumnezeu întemnițarea lui Pavel a rodit mântuirea temnicerului⁸². La picioarele lui Pavel întemnițat tremură temnicerul și cere să fie dezlegat de teamă⁸³. În comentariul său, Sfântul Ioan Hrisostom răspunde retoric temnicerului mirat de puterea lui Pavel: „Cum n-ar fi putut deschide temnița cel care a primit puterea să deschidă cerurile? Cum ar fi putut rămâne legat de un fier cel care i-a dezlegat pe cei legați de diavol?⁸⁴“

Sfântul Apostol Pavel nu se rușinează că se află în închisoare, deoarece nu este închis ca un răufăcător, ci pentru Cel ce S-a răstignit. Observă Sfântul Ioan că, după cum nu S-a rușinat Mântuitorul de cruce, tot așa nici

82. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 4, PG 62, 60.

83. *Ibidem*, 58.

84. *Ibidem*, 59.

85. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Τιμο,θειον Β¾ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 2, 1, PG 62, 607.

86. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιπησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 1, 3, PG 62, 186.

87. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κορινθι,ους Β¾ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 25, 3, PG 61, 574.

88. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κολοσσαι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 10, 3, PG 62, 370.

89. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 16, 3 PG 60, 552.

90. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 7, PG 62, 65.

Apostolul nu s-a rușinat de lanțuri⁸⁵.

Remarcă Sfântul Părinte că Apostolul Pavel nu este lipsit de smerenie atunci când enumeră în epistolele sale o parte din chinurile pe care le-a suportat pentru ca Hristos să fie preaslăvit în viața fiilor săi duhovnicești⁸⁶. De altfel, nu vorbește pe larg despre suferințele sale, ci cu smerenie doar le amintește⁸⁷. Poate nu ar fi amintit niciodată ceea ce a suferit pentru Hristos; a fost însă determinat de pseudoapostolii care se lăudau cu originea lor iudaică „slujindu-L“ pe Hristos și care încercau, totodată, să denigreze autoritatea de apostol a lui Pavel. În fața situației create, Apostolul neamurilor s-a văzut nevoit să mărturisească dragostea sa pentru Hristos și pentru Biserică, dezvăluind o parte din suferințele sale pe care le-a îndurat numai pentru ca Hristos să fie preaslăvit în viața fiilor săi duhovnicești⁸⁸.

Dragostea lui Pavel față de Hristos l-a determinat să îndure toate încercările și să lupte pentru a-L propovădui pe Hristos neamurilor, împlinind astfel chemarea apostoliei sale⁸⁹. Așadar, dacă pseudoapostolii se lăudau numai prin vorbe că-L „slujesc“ pe Hristos, Sfântul Pavel mărturisește că el Îl slujește pe Hristos nu prin vorbe ci prin fapte. El nu se laudă cu nimic altceva decât numai cu suferințele sale pentru Hristos. Nu se laudă cu minunile pe care le săvârșește cu puterea lui Hristos, ci se laudă cu chinurile pe care le îndură, pentru ca Hristos să ia chip în inimile celor chemați la creștinism⁹⁰. Lauda lui Pavel este crucea lui Hristos și tot meritul îl are Hristos⁹¹.

Închisorile, bătăile, suferințele și toate primejdiile prin care a trecut sunt expresia dragostei și a slujirii sale pentru Domnul. Pe toate le-a îndurat din dragoste pentru Hristos și pentru lume⁹². Focul dragostei lui păstrează vie relația sa personală cu Hristos. Iubește atât de mult pe Hristos încât este gata oricând să moară pentru El⁹³. De aceea Sfântul Ioan consideră că nu greșește numindu-l pe Pavel și „dragoste pentru Hristos“⁹⁴.

Apostolul nu iubește pe Hristos pentru cele ce are Hristos, ci pentru Hristos Însuși, iubește Persoana Lui. Această dragoste nu poate fi com-

91. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Γαλα.τας ενπιστολη,ν, Κεφα.λαιο 6, 3, PG, 61, 679.

92. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 2, PG 62, 57.

93. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 8, 7, PG 62, 65.

94. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 30, 4 PG 60, 665.

95. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 15, 4-5, PG 60, 546-547. Cf. ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 16, 2, PG 60, 551-552.

96. Rom. 8, 35-39.

97. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 1, PG 62, 55-56.

98. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 9, 1, PG 62, 69.

parată cu nimic altceva. Este legat de Persoana lui Hristos cu puterea dragostei de nedescris⁹⁵. De dragostea lui Hristos nimeni și nimic nu-l poate despărți, nici chiar fericirea veșnică⁹⁶, pentru că de altfel este convins că numai în Hristos există fericirea vieții veșnice. Astfel trăiește viața sa în Hristos cu credința și nădejdea vieții veșnice. Prezența lui Hristos în viața Sfântului Pavel face ca Apostolul să guste din bucuriile vieții veșnice încă din viața pământească. Experiențele prezenței lui Hristos în viața lui îl întăresc în dragoste și îi dau tărie să îndure cu bărbăție orice încercare pentru Hristos.

Bucuria și dragostea lui Pavel de a fi întemnițat pentru Evanghelie a fost considerată nebunie de către cei necredincioși. Această „nebunie“ însă este tocmai Taina lui Hristos în viața Sfântului Pavel. Să fi întemnițat pentru Domnul este mare strălucire, vrednicie și putere.

Cel care iubește pe Hristos cunoaște strălucirea temniței pentru Hristos. Strălucirea închisorii lui Pavel este mai mare decât strălucirea oricărei împărății omenești⁹⁷. Chinurile Sfântului Pavel sunt mai strălucitoare decât minunile, căci le suferă pentru Hristos⁹⁸.

Sfântul Ioan nu-l fericește pe Pavel pentru că a fost înălțat până la al treilea cer și a auzit „cuvinte de negrăit“, cât pentru faptul că a suferit temniță pentru Hristos, căci aceasta este dovada dragostei sale față de Domnul. Mai vrednic de slavă este Pavel pentru că a suferit în temniță pentru Hristos decât că a săvârșit minuni⁹⁹.

Sufletul lui Pavel este vrednic de fericire întrucât prin chinurile sale a urmărit să fie slăvit Hristos. Disprețuiește orice și urmărește slava lui Hristos, face orice numai pentru a fi slăvit Hristos. Pentru slava lui Hristos primește chiar să fie lepădat el însuși de la comuniunea cu Hristos¹⁰⁰. Hristos este slăvit atât prin suferințele, cât și prin moartea martirică a lui Pavel. Prin suferințele lui Pavel, Mântuitorul este slăvit ca Cel care dă viață, salvându-l din toate primejdiile, iar prin moartea martirică iarăși este slăvit Domnul,

99. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 8, 1-2, PG 62, 57.

100. *Idem*, Εις τη.ν ΑΥ προς Κορινθι,ους, ~Ομιλι,α 35, 5, PG 61, 303.

101. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προς Τιμο,θεον Β΄ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 4, 1, PG 62, 617-618.

102. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προς Κολοσσα,ιϚ ενπιστολη,ν, `Ομιλι,α, 10, 3, PG 62, 369.

103. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προς Κορινθι,ους Β΄ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 9, 1, PG 61, 459-460.

104. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 6, 3, PG 62, 47.

105. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προς Κορινθι,ους Β΄ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 9, 1, PG

pentru că nici moartea nu-l poate convinge pe Apostol să-L renege pe Hristos.

Pavel a pățimit multe rele însă nimic nu i-a slăbit puterea lui de a lupta¹⁰¹. Sfântul Ioan Gură de Aur îl înțelege foarte bine pe Pavel și observă că lanțurile îl descoperă pe Apostol. De aceea mărturisește Sfântul Părinte în locul Apostolului: „Lanțurile îmi dau mare curaj; am nevoie însă și de puterea lui Dumnezeu”¹⁰². Puterea lui Dumnezeu se vădește mai bine acolo unde mai întâi este suferință¹⁰³. Pavel dovedește multă răbdare în încercări și primejdii¹⁰⁴ și cu harul lui Dumnezeu biruie întotdeauna orice tristețe¹⁰⁵. Imobilizat și stăpânit de dragostea pentru Dumnezeu disprețuiește focul încercărilor și dovedește statornicie duhovnicească¹⁰⁶. Simțind că puterea lui Hristos este ascunsă în el, îndură cu tărie orice suferință¹⁰⁷. Mântuitorul Hristos îi dă putere să îndure multe și îl salvează din toate primejdiile.

Apostolul Pavel a înțeles că închisoarea este lucrarea harului și că Dumnezeu a îngăduit să fie închis. Astfel, a considerat că suferința lui pentru Hristos este câștig pentru sine¹⁰⁸. A trăit bucuria prezenței lui Hristos în suferințele închisorii. De aceea Pavel a privit închisoarea ca pe o răsplată și încununare cu slavă primită din partea Domnului¹⁰⁹. În închisoare s-a simțit mai liber decât în libertate, întrucât era închis pentru Hristos și Hristos era cu el. În comuniunea cu Hristos trăia bucuria libertății. Înălțat fiind până la al treilea cer se simțea învăluit și legat spiritual, pe când, în temniță fiind, în bucuria prezenței lui Hristos, se simțea dezlegat și liber sufletește¹¹⁰.

Trăind în Taina Învierii lui Hristos, Sfântul Pavel firește are și în centrul teologiei sale pe Hristos Înviat¹¹¹. Învățătura lui nu este altceva decât expresia experiențelor sale duhovnicești trăite în deplină comuniune cu

61, 459-460.

106. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Θεσσαλονικειῶς Αἰενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 4, 4, PG 62, 421.

107. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς VEβραι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 28, 3 PG 63, 195.

108. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κολοσσαῖῶς ενπιστολη,ν, `Ομιλι,α, 12, 2, PG 62, 383.

109. Idem, Εις τη.ν AVπρος Κορινθι,ους, ~Ομιλι,α 40, 3, PG 61, 351.

110. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κολοσσαῖῶς ενπιστολη,ν, `Ομιλι,α, 10, 3, PG 62, 369.

111. Ιωα,ννου τουῦ Χρυσοστο,μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Θεσσαλονικειῶς Αἰενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 1, PG 62, 439.

112. „Eu sunt Calea, Adevarul și Viata” (Ioan 14, 6).

113. „Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Ioan 8, 32).

114. Idem, Εις τη.ν AVπρος Κορινθι,ους, ~Ομιλι,α 32, 8, PG 61, 275-276.

115. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κορινθι,ους Βἰενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 8, 3, PG

Hristos în Biserică. Apostolul a cunoscut că trăirea în Hristos este trăirea în adevăr¹¹². Numai în Hristos trăind, avea garanția că trăiește în adevăr, întrucât Adevărul-Hristos trăia în el. A experimentat în viața sa cuvintele Mântuitorului că: „Adevărul vă va face pe voi liberi”¹¹³, liberi de orice îndoială și de orice păcat. Hristos trăiește în viața lui Pavel și dă rezolvare prin Sfântul Apostol oricărei probleme ivite în Biserică.

Iubirea și grija față de fiii duhovnicești

Sfântul Ioan Hrisostom remarcă în mod deosebit dragostea Sfântului Pavel și mărturisește că Apostolul este minunat tocmai pentru iubirea pe care a dovedit-o¹¹⁴. Din dragoste pentru Hristos n-a încetat să fie rob și slujitor atât al lui Hristos cât și al Bisericii. Toate încercările și suferințele prin care a trecut Sfântul Pavel sunt dovada marii sale iubiri față de Hristos și de Biserica Sa. Din iubire pentru Hristos i-a slujit mereu cu dragoste pe fiii Bisericii¹¹⁵.

Toată activitatea lui are drept coordonate iubirea de Dumnezeu și de oameni¹¹⁶. Două lucruri importante urmărește în mod deosebit Apostolul: 1) să rămână unit permanent cu Hristos și 2) să-L propovăduiască pe Hristos neamurilor, pentru a lua chip în inimile lor. Această din urmă dorință reflectă misiunea sa apostolică. Este marea lui dorință pentru care ar fi renunțat la prima dacă cumva nu s-ar fi putut realiza amândouă. Ar fi renunțat la prima în favoarea celei de-a doua. Ar fi renunțat la bucuria veșnică de a fi unit în dragoste cu Hristos¹¹⁷, numai să știe că Hristos trăiește în ceilalți creștini. În acest scop vorbește ca o mamă¹¹⁸ care dorește tot ceea ce este mai bine pentru copiii săi.

Este atât de legat de Biserică, încât în toată vremea lucrează în scopul mântuirii membrilor Trupului tainic al lui Hristos. Iubirea față de aproapele

61, 456.

116. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη.ν. ~Ομιλι,α, 2, 5, PG 60, 406.

117. Romani 9, 3, „Căci așa fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru frații mei, cei de un neam cu mine, după trup”.

118. Αρχιμ. Βασιλει,ου, Φως Χριστου, φαι,νει πα,σι, Ιερα, Μονη, Ιβη,ρων, 2002, p. 28. Cf. Gal. 4, 19, „O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii, până ce Hristos va lua chip în voi!”

119. Ιωα,ννου τουΟ Χρυσοστο,μου, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προ.ς ΘεσσαλονικειΟς Α³ενπιστολη.ν, ~Ομιλι,α, 4, 3, PG 62, 419-420.

120. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 2, 3, PG 62, 402-403.

121. Idem, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προ.ς Φιλιππησι,ους ενπιστολη.ν, ~Ομιλι,α, 3, 2, PG 62, 200. Cf. ~Υπο,μνημα εις τη.ν προ.ς ΘεσσαλονικειΟς Α³ενπιστολη.ν, ~Ομιλι,α, 4, 2,

era atât de puternică în sufletul lui Pavel, încât se neglija pe sine pentru a oferi mai întâi binele celorlalți¹¹⁹. Atât de puternică este dragostea lui față de fiii săi duhovnicești încât, dacă ar fi fost nevoie, și-ar fi dat și sufletul pentru ei¹²⁰. Pentru credința în Hristos a suferit Pavel lanțurile. Lanțurile pentru Pavel n-au fost rușine căci au devenit cauza multor bunuri și bucurii; au dat putere și mult curaj și altora care au mărturisit cu credință pe Hristos¹²¹.

Grija față de membrii Bisericii este atât de mare, încât este gata să renunțe și la mântuirea sa personală, la fericirea veșnică a odihnei întru slava lui Dumnezeu. Era pregătit să sufere chiar și chinurile veșnice numai să fi știut că alții se bucură de împliniri duhovnicești. Strădania lui Pavel era să-i ajute pe cei chemați la creștinism, să înțeleagă motivul chemării lor, să-i conducă la adevăr¹²² pentru a cunoaște bine Taina lui Hristos¹²³. S-a ostenit foarte mult pentru a-i determina pe alții să împlinescă Evanghelia, având credința că așa se va bucura și el de slava vieții veșnice¹²⁴.

Sfântul Ioan aseamănă iubirea lui Pavel față de fiii săi duhovnicești cu cea a Tatălui față de Unul Născut și remarcă faptul că, din punctul dragostei începe epistolele sale și în același punct al dragostei le sfârșește¹²⁵. Prin iubirea și purtarea de grijă față de fiii săi duhovnicești, Sfântul Pavel se dovedește adevărat următor al lui Hristos¹²⁶.

Asemenea Mântuitorului și Sfântul Pavel nu a căutat interesul său personal, ci pe al altora. Se apropie de Dumnezeu și mijlocește milostivire pentru întreaga lume¹²⁷. Sfântul Ioan Gură de Aur observă că Sfântul Pavel fiind închis îi îndemna pe coloseni să se roage nu pentru eliberarea lui din închisoare, ci pentru a-i dăruia Dumnezeu puterea cuvântului să poată

PG 62, 418.

122. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κορινθιους Β' ενπιστολη.ν, ~Ομιλια, 21, 3, PG 61, 544.

123. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κολοσσαϊο̅ς ενπιστολη.ν, `Ομιλια, 5, 2, PG 62, 333-334.

124. Idem, Εις τη.ν ΑΥ προς Κορινθιους, ~Ομιλια, 25, 4, PG 61, 210. ~Υπομνημα εις τη.ν προς Θεσσαλονικειο̅ς Α' ενπιστολη.ν, ~Ομιλια, 4, 2, PG 62, 418.

125. Idem, ~Ερμηνει.α εις τη.ν προς ~Ρωμαιους ενπιστολη.ν. ~Ομιλια, 29, 3-4, PG 60, 657-658.

126. Idem, Εις τη.ν ΑΥ προς Κορινθιους, ~Ομιλια, 25, 3, PG 61, 208.

127. Idem, ~Ερμηνει.α εις τη.ν προς ~Ρωμαιους ενπιστολη.ν. ~Ομιλια, 2, 2 PG 60, 402.

128. *Ibidem*, ~Ομιλια, 10, 3, PG 62, 369.

129. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Τιμοθεον Β' ενπιστολη.ν, ~Ομιλια, 1, 1 PG 62, 602.

130. Idem, Εις τη.ν ΑΥ προς Κορινθιους, ~Ομιλια, 25, 4, PG 61, 210.

131. Idem, ~Ερμηνει.α εις τη.ν προς ~Ρωμαιους ενπιστολη.ν. ~Ομιλια, 27, 1, PG 60, 643.

132. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Βεφρεσιους ενπιστολη.ν, ~Ομιλια, 7, 1-2, PG

propovădui cu tărie Taina lui Hristos¹²⁸.

Suflet puternic, Sfântul Pavel se roagă continuu pentru mântuirea altora¹²⁹, având credința că așa se va bucura și el de mântuirea personală¹³⁰. Întotdeauna rugăciunea însoțea predica sa, pentru a insufla ucenicilor convingerea că Dumnezeu luptă împreună cu ei și îi ajută la împlinirea datoriilor evanghelice¹³¹. Cu căldură se ruga să li se deschidă inimile celor chemați la creștinism, pentru a-L primi pe Hristos să locuiască întru ei, pentru a li se da duhul înțelepciunii și a cunoaște adâncurile iubirii lui Hristos și ale Tainei din veci, plănuită de Dumnezeu pentru oameni¹³². Se ruga de asemenea pentru înmulțirea dragostei între ucenici¹³³.

Din grijă pentru Biserică mărturisește întotdeauna adevărul, muștră în adevăr, chiar dacă ajunge să fie considerat dușman¹³⁴. Cei care primesc mesajul Evangheliei devin responsabili pentru împlinirea sau neîmplinirea celor auzite¹³⁵.

Ziua și noaptea s-a ostenit pentru a naște dragostea lui Hristos în sufletele celor chemați la creștinism¹³⁶. Cu înțelepciune și mult tact pastoral, Sfântul Pavel avea atitudini diferite. Fie cu căldură părintească, cu blândețe și cinste îndemna și mângâia, fie cu durere în suflet muștra unde situația cerea muștrare, pentru a arde rănilor neîmplinirilor și a pune tratamentul necesar în scopul vindecării rănilor duhovnicești¹³⁷. Câștiga bunăvoința celor cărora li se adresa și, în același timp, nu lăsa nemustrat păcatul săvârșit¹³⁸. Pe cei care șovăiau în credință îi îndemna să se îndrepte, pentru a nu-i da prilej de a deveni sever cu ei¹³⁹. Din cauza păcatelor lor a petrecut în tristețe cu lacrimi timpul său¹⁴⁰.

Asemenea agriculturului sârguincios, Apostolul Pavel lucrează cu osâr-

62, 51.

133. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Θεσσαλονικειῶς Α³/4ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 4, 3, PG 62, 419.

134. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Γαλα,τας ενπιστολη,ν, Κεφα,λαιο, 4, 2, PG 61, 659.

135. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 20, 3, PG 60, 599.

136. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Τιμο,θειον Β³/4ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 8, 3, PG 62, 646.

137. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Γαλα,τας ενπιστολη,ν, Κεφα,λαιο, 1, 1, PG 61, 611-612.

138. Idem, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαι,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 4, 1, PG 60, 417.

139. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κορινθι,ους Β³/4ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 21, 1-2, PG 61, 542.

140. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προ.ς Κορινθι,ους Β³/4ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 4, 3, PG 61, 421.

die ogorul duhovnicesc și dorește să vadă cu bucurie roadele muncii sale în viața ucenicilor¹⁴¹. Rezultatul ostenețelor sale nu dorește să fie altul decât viața veșnică a membrilor Bisericii¹⁴². Nu a avut în grijă numai o casă ci toată lumea. A fost preocupat ca fiecare să dobândească mântuirea¹⁴³.

Iubirea față de păstoriții săi este atât de mare, încât suferă pentru ei orice primejdie¹⁴⁴. Unde era mai greu, însuși Pavel era prezent; cinstea însă o lăsa pe seama ucenicilor, căci toată osteneala o făcea spre folosul comun al obștii¹⁴⁵. Nu a luat în seamă greutățile, suferințele și nevoile sale, s-a neglijat pe sine, pentru a se îngriji de ucenicii săi¹⁴⁶. Lacrimile și nevoile ucenicilor îl înduioșau¹⁴⁷. A suferit pentru fiecare membru al Bisericii în parte. A suferit cu cei ce sufereau, a flămânzit cu cei ce flămânzeau și pe toate le-a suportat cu puterea lui Dumnezeu. A stărunit în osteneală, pentru a odihni pe cei osteniți, a suferit pedepse, pentru a vindeca pe cei asupriți de diavol¹⁴⁸.

Cu toate că a avut multe încercări și greutăți în viața pământească, a acceptat cu toată ființa lui voia lui Dumnezeu de a mai zăbovi în trup¹⁴⁹. A înțeles că mai are de lucrat la temelia Bisericii lui Hristos, pentru a face să rodească ogorul pe care l-a sădit¹⁵⁰ dar și pentru a mai naște și alți fii duhovnicești¹⁵¹.

Slujitor al lui Hristos, Apostolul a urmărit întotdeauna să placă lui Dumnezeu și nu oamenilor. În toată activitatea sa, Sfântul Pavel nu a căutat slava lumii, ci slava lui Dumnezeu. În câteva situații a fost nevoit să facă

141. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Θεσσαλονικειῶς Α̅ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 4, 3, PG 62, 419.

142. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 4, 2-3, PG 62, 418.

143. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς VEφεσι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 6, 3, PG 62, 46.

144. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κορινθι,ους Β̅ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 14, 1, PG 61, 497-499.

145. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Τι,τον ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α,2, 1, PG 62, 671.

146. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Θεσσαλονικειῶς Α̅ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 4, 1-2, PG 62, 417.

147. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 4, 4, PG 62, 421.

148. Idem, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Κορινθι,ους Β̅ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α 25, 1-3, PG 61, 569-574.

149. Filip 1, 24. „este mai de folos pentru voi să zăbovesc în trup“.

150. Ιωα,ννου τουῦ Χρυσοστο,μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Φιλιπησι,ους ενπιστολη,ν, ~Ομιλι,α, 4, 1-2, PG 62, 205-207.

151. Gal. 4, 19, „O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii, până ce Hristos va lua chip în voi!“

152. Ιωα,ννου τουῦ Χρυσοστο,μου, ~Υπομνημα εις τη.ν προς Γαλα,τας ενπιστολη,ν, Κεφα,λαιο, 1, 7-8, PG 61, 625-626.

153. *Ibidem*, Κεφα,λαιο 2, 5, PG, 61, 641.

154. Idem, εις τη.ν AVπρος Κορινθι,ους, ~Ομιλι,α 13, 2, PG 61, 109.

apologia apostoliei sale, nu însă pentru slava sa, ci pentru a nu suferi Evanghelia lui Hristos¹⁵². Față de lume, cu multă luare aminte, era preocupat să nu smintească pe nimeni. Nu se temea de moarte cât se temea să nu piardă pe cineva de la credință¹⁵³.

Pentru neîmplinirile spirituale ale fiilor săi duhovnicești suferea în adâncul ființei sale deoarece este cu adevărat următor lui Hristos și este pe deplin conștient de misiunea lui de tată duhovnicesc. Nu este doar simplu învățător, ci Părinte care i-a născut duhovnicește pe fiii săi în Hristos¹⁵⁴. Învățătorul poate să zidească, să formeze, Părintele însă naște.

Toată strădania lui este îndreptată în scopul mântuirii aproapelui chiar și când urmărește desăvârșirea personală¹⁵⁵. Îndeamnă pe ucenicii săi să rămână credincioși Evangheliei și să nu se lase influențați de alte învățături eretice care urmăreau să destrame Biserica lui Hristos¹⁵⁶.

Sfântul Pavel plânge cu durere pentru batjocura adusă de iudei lui Hristos. Ar fi acceptat să fie el lepădat din dragostea lui Hristos, numai să fi știut că iudeii încetează blasfemia împotriva lui Hristos și se preocupă de mântuire¹⁵⁷.

Din dragoste pentru Hristos și pentru mântuirea oamenilor, Sfântul Pavel a propovăduit cu zel Evanghelia și s-a făcut „tuturor toate”¹⁵⁸ ca măcar pe puțini să-i mântuiască¹⁵⁹. În zbulciumul său duhovnicesc spune că are nevoie de credința creștinilor pentru a se mângâia¹⁶⁰.

Concluzii

Sfântul Apostol Pavel trăiește viața sa în Taina lui Hristos și a Bisericii.

155. *Ibidem*, ~Ομιλι,α, 23, 1, PG 61, 189.

156. *Idem*, ~Υπο,μνημα εις τη.ν προ.ς Γαλα,τας ενπιστολη,ν, Κεφα,λαιο, 1, 6, PG 61, 621-622.

157. Rom. 9, 2-3, „Că mare îmi este întristarea și necurmată durerea inimii. Căci aș fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru frații mei, cei de un neam cu mine, după trup ....”. Cf. Ιωα,ννου του Ὁ Χρυσοστο,μου, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαιο,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 16, 1-3, PG 60, 547-552.

158. I.Cor. 9,22, „Cu cei slabi m-am făcut slab, ca pe cei slabi să-i dobândesc; tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să mântuiesc pe unii”.

159. Ιωα,ννου του Ὁ Χρυσοστο,μου, Εις τη.ν AVπρος Κορινθιο,ους, ~Ομιλι,α, 22, 2-4, PG 61, 183-185.

160. Ιωα,ννου του Ὁ Χρυσοστο,μου, ~Ερμηνει,α εις τη.ν προ.ς ~Ρωμαιο,ους ενπιστολη,ν. ~Ομιλι,α, 2, 5, PG 60, 405.

161. Γε,ροντος Πορφυρι,ου Καυσοκαλυβι,του, Λο,γοι περι, πνευματικη,ς ζωη,ς, Ιερα, μονη, χρυσοπηγη,ς, Χανια,, 2004, p. 45.

Viața însăși este o taină și Apostolul a înțeles că taina vieții se descoperă numai în Hristos și în Biserică.

Renunțând la sine, a ales să trăiască după voia lui Hristos, cu Hristos, în Hristos și pentru Hristos. Sufletul său s-a umplut de prezența lui Hristos. Nu putea să gândească sau să poarte în sine nimic altceva decât pe Hristos Răstignit și Înviat¹⁶¹. Pentru Pavel, Hristos e totul, este mai presus decât viața lui însăși.

În trăirea sa ascetică îndură cu tărie suferințele pentru că Hristos Cel Răstignit și Înviat trăiește în viața lui și-i dă puterea necesară să biruiască orice încercare.

Reușește să împlinească misiunea apostoliei sale cu puterea lui Hristos. Predica lui este dumnezeiască.

Sfântul Pavel trăiește întru smerenie și are conștiința că toată slujirea pe care o face în Biserică este rodul milei și al iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Harul lui Dumnezeu face să rodească cuvântul predicii sale.

Închisorile, bătăile, suferințele și toate primejdiile prin care a trecut sunt expresia dragostei și a slujirii sale pentru Hristos. Iubește atât de mult pe Domnul Hristos, încât este gata oricând să moară pentru El. Ca dovadă a iubirii autentice față de Domnul îndură orice primejdie și face orice numai pentru a fi slăvit Hristos.

Este legat de fiii Bisericii cu puterea dragostei și în toată vremea lucrează în scopul mântuirii lor. Iubirea și grija față de membrii Bisericii este atât de mare încât dacă ar fi fost nevoie și-ar fi dat și sufletul pentru ei. Din dragoste de Hristos și de oameni, Sfântul Pavel s-a neglijat pe sine, a propovăduit cu zel Evanghelia și s-a făcut „tuturor toate“ ca măcar pe puțini să-i mântuiască.